

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Виходить 4 рази на рік

Випуск № 42

КИЇВ – 2013

УДК621.43

ББК 32-26.8-68.49

Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: ВІКНУ, 2013. – Вип. №42. – 292 с.

У збірнику опубліковано статті вчених, науково-педагогічних працівників, ад'юнктів і здобувачів інституту та інших ВНЗ і наукових установ, в яких розглядаються актуальні проблеми з техніки, системного аналізу, воєнної безпеки, педагогіки, національної безпеки та оборонно-промислового комплексу.

Голова редакційної колегії:

Ленков С.В.

доктор технічних наук, професор;

Члени редакційної колегії:

Вишнівський В.В.

доктор технічних наук, доцент;

Жердев М.К.

доктор технічних наук, професор;

Замаруєва І.В.

доктор технічних наук, професор;

Зубарєв В.В.

доктор технічних наук, професор;

Лепіх Я.І.

доктор фізико-математичних наук, професор;

Лісова С.В.

доктор педагогічних наук, професор;

Маслов В.С.

доктор педагогічних наук, професор;

Марушкевич А.А.

доктор педагогічних наук, професор;

Мокрицький В.А.

доктор технічних наук, професор;

Науменко М.І.

доктор технічних наук, професор;

Ободовський О.Г.

доктор географічних наук, професор;

Пономаренко Л.А.

доктор технічних наук, професор;

Плахотнік О.В.

доктор педагогічних наук, професор;

Сніжко С.І.

доктор географічних наук, професор;

Толубко В.Б.

доктор технічних наук, професор;

Шарій В.І.

доктор військових наук, професор;

Шворов С.А.

доктор технічних наук, с.н.с.;

Шищенко П.Г.

доктор географічних наук, професор;

Ягупов В.В.

доктор педагогічних наук, професор.

Редакційна колегія прагне до покращення змісту та якості оформлення видання і буде вдячна авторам та читачам за висловлювання зауважень та побажань.

Зареєстровано Міністерством юстиції України, свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації - серія КВ № 11541 - 413Р від 21.07.2006 р.

Відповідно до постанови ВАК України від 16.12.09 р. № 7-08/6-з «Збірник наукових праць ВІКНУ імені Тараса Шевченка» внесено до переліку наукових фахових видань із технічних, географічних та педагогічних наук, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Затверджено на засіданні вченої ради ВІКНУ від 18.04.2013 р., протокол № 13.

Відповідальні за макет:
Ряба Л.О., Солодєєва Л.В.

Відповідальність за новизну і достовірність наведених результатів, тактико-технічних та економічних показників і коректність висловлювань несуть автори. Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів. Усі матеріали надруковані в авторській редакції.
Електронна версія всіх Збірників (починаючи з №17) розміщені на сайті бібліотеки ім. В. Вернадського.

Адреса редакції: 03680, м. Київ, вул. Ломоносова, 81 тел./факс +38 (044) 521 – 32 – 89
Наклад 300 прим.

Ел.адреса: lenkov_s@ukr.net
Офіційний сайт Військового інституту: www.mil.univ.kiev.ua

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ: ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ

У статті аналізуються основні державні документи щодо реалізації виховної мети в середовищі учнівської та студентської молоді; розглядаються актуальні аспекти виховної роботи зі студентами, в основу якої покладено як традиційні (літературні вечори, виховні години, бесіди, зустрічі з відомими науковцями, літераторами та ін.), так і інноваційні (флешмоби, перформанси, мультимедійні презентації, онлайн-інтерв'ю, дистанційні лекції-презентації тощо) форми роботи, спрямовані як на виховання національно свідомого громадянина, так і всебічно розвиненої, високоморальної культурної особистості, яка відповідає сучасному рівню інформаційно-комп'ютерного розвитку суспільства у глобалізованому світі.

Ключові слова: флешмоб, перформанс, мультимедійні презентації, онлайн-інтерв'ю, дистанційні лекції-презентації.

Постановка проблеми. У Національній доктрині розвитку освіти України розробка новітніх підходів до виховання визначається одним із ключових пріоритетів. Основна мета виховання полягає у становленні свідомого громадянина-патріота, який володіє високою культурою міжнародних взаємин і готовий до розвитку цінностей громадянського суспільства та ін.² Виховний процес у вищих навчальних закладах є органічною складовою науково-педагогічної діяльності. Згідно зі ст.41 Закону України «Про вищу освіту», основним змістом вищої освіти є не тільки система знань, умінь і навичок у гуманітарній, соціальній, науково-природничій і технічній сферах, а й інтелектуальний, моральний, духовний, естетичний і фізичний розвиток особистості³.

Науково-теоретичні й методологічні засади національного виховання репрезентовано також низкою концептуальних положень Конституції України; Концепцією виховання дітей і молоді в національній системі освіти; Національною програмою патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства; Ухвалою Колегії Міністерства освіти України «Про концептуальні засади гуманітарної освіти в Україні»; Положенням про організацію студентського самоврядування у вищих навчальних закладах тощо.

Концептуальний вектор цих документів спрямований на виховання духовно і фізично досконалої, моральної, соціально активної творчої особистості; а також визначає основні напрями виховного процесу – патріотичний, громадянський, правовий, трудовий, моральний, художньо-естетичний, українознавчий, екологічний, корпоративний, фізичний та ін.⁴

Аналіз останніх досліджень. У системі вищої освіти досягнути поставленої мети можна лише за умови комплексної організації виховної роботи зі студентами, що реалізується насамперед через продуману й цікаву для молоді систему як традиційних, так і інноваційних виховних заходів із залученням усього професорсько-викладацького складу, адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Виховна робота зі студентами як важлива складова в освітньому процесі вищого навчального закладу може визначатися такими напрямками роботи:

² Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>.

³ Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 20, – Ст. 134. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>

⁴ Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // www2.zuz.edu.ua.net/storage/200/doc/; Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті.

• налагодження навчально-виховної та організаційної діяльності наставників академічних груп;

• розроблення і впровадження Кодексу честі викладача та Кодексу честі студента як сукупності традиційних морально-етичних норм, орієнтованих на національно-ціннісні ідеали і світогляд українського народу, його історичну та культурну спадщину;

• запровадження годин корпоративної культури, що проводяться наставниками академічних груп для студентів усіх курсів,

• сприяння розвитку студентського самоврядування через діяльність студради, творчого об'єднання студентів та аспірантів, студентського інформаційного агентства;

• створення належних умов для розвитку й задоволення культурних потреб студентів і викладачів, організація дозвілля.

Вищезазначені напрями в контексті організації виховної роботи зі студентами сприятимуть реалізації патріотичного, громадянського, правового, морального, художньо-естетичного, українознавчого та інших пріоритетних аспектів національного виховання.

Центральне місце у системі виховання студентської молоді, безперечно, посідає його національний аспект, який на сучасному етапі передбачає низку як традиційних, так і інноваційних форм.

З метою формування національної свідомості й людської гідності, любові до рідної землі, родини, народу, держави, плекання високої мовної культури традиційно проводяться численні заходи з популяризації української мови та культури, зокрема мистецькі вечори вшанування пам'яті відомих діячів культури; літературні читання та поетичні зустрічі; конкурси знавців української мови; олімпіади; відзначається День української мови та писемності; проводяться публічні лекції та зустрічі з видатними українськими діячами культури, літератури, мистецтва, науки тощо. Проте уведення інноваційних форм (мовно-літературні електронні квести, віртуальні лекції-подорожі, мультимедійні презентації тощо) у проведенні таких заходів значною мірою стимулюватиме інтерес студентів до культури, історії, традицій українців, що популяризуються в такий спосіб.

Серед традиційних форм проведення виховних заходів найбільшим успіхом користуються літературно-музичні вечори, які можна умовно поділити на ювілейні і тематичні. Вони сприяють формуванню у студентської молоді системи аксіологічних орієнтирів (цінностей і знань про Україну й український народ, її історію та культурні пам'ятки), закладають підвалини національно-історичного мислення, виховують естетичні смаки тощо.

До участі в таких заходах доцільно заохочувати не тільки студентів-гуманітаріїв (майбутніх філологів, істориків, перекладачів, юристів, психологів, соціальних працівників), а й студентів технічних напрямів підготовки (майбутніх інженерів, економістів, програмістів, геодезистів та ін.). Крім того, до таких заходів варто залучати іноземних студентів, які вивчають українську мову як іноземну. Вони з величезним інтересом читатимуть українську поезію, співатимуть українських пісень (як сучасних виконавців, так і народні), у невимушеній формі долучившись до національної історії та культури. Така співпраця сприятиме формуванню толерантності, високої культури міжнародних взаємин, запобігатиме поширенню ксенофобських та расистських проявів, які сьогодні мають місце серед студентської молоді.

Ювілейні вечори евентуально проводяться з нагоди днів народження відомих українських письменників: Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, А. Малишка, В. Стуса, Л. Костенко тощо. У сценаріях таких вечорів використовуються факти з життя і подвижницької праці українських письменників на ниві розбудови української державності, культури, мистецтва, а також найвідоміші зразки їхнього творчого доробку, зокрема поезії, пісні, уривки прози і драматургії, що загалом сприяє формуванню духовної і художньої культури особистості, її власної світоглядної позиції, патріотизму, працелюбності та естетичного смаку.

Окрему групу становлять тематичні вечори пам'яті, вечори-реквієми з ушанування трагічних сторінок національної історії, зокрема пам'яті героїв Крут («На Аскольдовій могилі поховали їх...»), жертв Голодомору 1932-1933 років («То був страшний навмисний злочин, такого ще земля не знала»), Чорнобильської трагедії («Луна чорнобильська вкосторога: людство спинись!»), до Дня Перемоги («Тут обелісків ціла рота...»), на матеріалі яких формується повага до історії рідного народу, усвідомлюється велич історичного подвигу, духовна єдність поколінь, відчуття власної причетності до історії, відповідальності за свої вчинки.

До тематичних належать вечори, присвячені українській пісні й поезії про найсвятіші людські почуття – любов до матері, жінки, Батьківщини («Краса душі, краса любові – найвища на землі краса», «Рідна мати моя...», «Не цурайся пісні, яку чув від мами», «Усі ми прагнемо любові», «Людина з планети старість»). Проведення таких музично-поетичних вечорів сприяє формуванню загальнолюдських рис – любові й поваги до рідної землі, природи, праці, краси, індивідуальної свободи, моральності, поваги до жінки, людей старшого віку, формує високу мовну культуру особистості.

Загальновідомо, що молодь, схильна до нонконформізму і неприйняття традиційних суспільних норм, першою сприймає інноваційні тенденції. Тому цікавими для студентів можуть бути такі сучасні форми проведення заходів, як *флешмоби* і *перформанси*. Мета таких форм – привернути увагу до якоїсь проблеми, популяризувати окрему тему, висловити протест проти чогось.

Флешмоб як своєрідний різновид соціальної акції є результатом сучасних комунікаційно-когнітивних технологій, що впливають із психологічних особливостей молоді. Учасник флешмобу порушує повсякденний хід як свого життя, так і життя оточуючих, справляючи враження на навколишніх, відчуваючи причетність до спільної справи, водночас самостверджуючись у такий спосіб.

Перформанс являє собою різновид сучасного театрального дійства, що синтезує декламацію, спів, рольову гру (наприклад, використання аудіального або візуального фону під час читання віршів тощо) – усе те, що дає можливість молодій людині нестандартно самовиразитися.

Флешмоб та перформанс – своєрідні моделі культурної та соціально-комунікативної самоідентифікації особистості, що є найбільш видовищними, а тому органічно прийнятними для молоді, вони сприяють її максимальному самовираженню. Переважна більшість студентів без ентузіазму сприймають від наставників пропозицію взяти участь у тому чи тому університетському заході. З цього випливає потреба перетворити традиційні літературно-музичні ювілейні чи тематичні вечори у стінах вищого навчального закладу на скрапи перформанси та видовищні флешмоби.

Іншою поширеною формою роботи зі студентами є години корпоративної культури, які проводяться у формі бесід, диспутів, екскурсій, зустрічей, лекцій, семінарів. Сучасний студент як у науковій роботі, так і під час дозвілля не може обійтися без комп'ютера, що є закономірним результатом розвитку **інформаційно-комп'ютерних технологій** (ІКТ) та їх впровадження в усі сфери життя, зокрема й освіти. Тому в умовах глобалізації й тотальної комп'ютеризації необхідним інноваційним аспектом є впровадження ІКТ у виховний процес. Організація навчально-виховного процесу сьогодні модернізується завдяки новим технічним засобам (інтерактивна/електронна дошка, магнітно-маркерна дошка (фліпчат), діаскопічний проектор, комп'ютер тощо) і проводяться у формі мультимедійних слайд-презентацій.

Значний вплив на формування особистості має спілкування студентської молоді з авторитетними науковцями, письменниками, журналістами. Такі зустрічі в умовах інтенсивної комп'ютеризації можуть проводитись за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій у формі онлайн-інтерв'ю, скайп-спілкування, дистанційних лекцій-презентацій тощо.

Активне і змістовне дозвілля студентської молоді забезпечить робота «Екскурсійного клубу», спрямована на організацію походів до музеїв і театрів, виставкових центрів,

туристичних екскурсій мальовничими локусами України з подальшим обговоренням вражень від побаченого.

Висновок. Таким чином, можна підсумувати, що вдала інтеграція інноваційних і традиційних підходів до виховання студентської молоді сприятиме становленню національно свідомого громадянина, всебічно розвиненої, високоморальної особистості. Вважаємо, що інноваційні форми роботи і традиційні підходи повинні органічно поєднуватись і взаємодоповнювати одне одного в навчально-виховному процесі. Глобалізація суспільства, детермінована тотальною технологізацією, зокрема й комп'ютеризацією, потребує оновлення гносеологічних та епістемологічних основ усієї системи викладання, запроваджуючи поряд із традиційними методами інноваційні форми навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 20. – С.134.
2. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>
3. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // www2.zn.z.edu.ua.net/storage/200/doc; Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>.

Без рецензії.

к.філол.н, доц. Земляна Г.І., к.пед.н., доц. Приходько О.Ю.

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СО СТУДЕНТАМИ: ИНТЕГРАЦИЯ ТРАДИЦИОННЫХ И ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ

В статье анализируются основные государственные документы по реализации цели в среде учащейся и студенческой молодежи; рассматриваются актуальные аспекты воспитательной работы со студентами, в основу которой положены как традиционные (литературные вечера, воспитательные часы, беседы, встречи с известными учеными, литераторами и др.), так и инновационные (флешмобы, перформансы, мультимедийные презентации, онлайн-интервью, дистанционные лекции-презентации и др.) формы работы, направленные как на воспитание национально сознательного гражданина, так и всесторонне развитой, высококравственной культурной личности, которая соответствует уровню информационно-компьютерного развития общества в глобализованном мире.

Ключевые слова: флешмоб, перформанс, мультимедийные презентации, онлайн-интервью, дистанционные лекции-презентации.

Zemliana Galina, Candidate of Philology, Associate Professor.

Prykhodko Oxana, Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor

IMPORTANT ASPECTS OF EDUCATIONAL WORK WITH STUDENTS: INTEGRATION OF TRADITIONAL AND INNOVATIVE APPROACHES

The paper analyzes the basic state documents to implement educational goals among pupils and students; considered relevant aspects of educational work with students, which is based on traditional (literary events, educational classes, talks, meetings with famous scientists, writers, etc.) and innovative (fleshmoby, performances, multimedia presentations, online interviews, remote lectures and presentations, etc.) forms of work aimed at raising both nationally conscious citizen and fully developed, lofty cultural identity, which corresponds to the current level of information computer social development in a globalized world.

Keywords: flash mob, performance, multimedia presentations, online interviews, remote lectures and presentations.